

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
Προς την Υπουργό Πολιτισμού

Θέμα: «Το Υπουργείο αφήνει εκτός ατζέντας το αίτημα επαναπατρισμού του Λέοντος του Πειραιά»

Ο **Λέων του Πειραιά**, που δέσποζε επί αιώνες στην είσοδο του λιμανιού, προσδίδοντάς του την ονομασία «Porto Leone», αποτελεί ένα γλυπτό του 4^{ου} αιώνα π.Χ., μεγάλης καλλιτεχνικής και ιστορικής σημασίας, το οποίο κατά την εκστρατεία του στρατού της Βενετίας στην Αττική, το 1687, αποσπάστηκε βίαια από τον στρατηγό Φραντσέσκο Μοροζίνι –τον ίδιο που νωρίτερα είχε προκαλέσει ανυπολόγιστη καταστροφή στον Παρθενώνα– και μεταφέρθηκε στη Βενετία, ως λάφυρο πολέμου. Η απόσπαση αυτή αποτέλεσε ξεκάθαρα μια ωμή επίδειξη ισχύος, μια πράξη λεηλασίας, με το λιοντάρι έκτοτε να παραμένει μακριά από τον ιστορικό του τόπο, κοσμώντας τον ναύσταθμο της Βενετίας, στο Αρσενάλε και αποτελώντας ένα από τα πιο γνωστά αξιοθέατα της περιοχής.

Οι πρώτες καταγεγραμμένες επίσημες ελληνικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή του, ανάγονται ήδη στην προπολεμική περίοδο, χωρίς ωστόσο να φαίνεται να έχει τελεσφορήσει κάποια πρόσφατη συστηματική θεσμική και στοχευμένη πρωτοβουλία διεκδίκησης, εν αντιθέσει με τη διεθνή πρακτική σε άλλες περιπτώσεις αρχαιοτήτων. Το Υπουργείο Πολιτισμού στην υπ' αριθ. 1639/4.12.2025 κοινοβουλευτική παρέμβαση υπό μορφή ερώτησης, σχετικά με τη διεκδίκηση επαναπατρισμού του Λιονταριού, απάντησε ότι εφόσον κατά το χρόνο απόσπασής του, ελλείπει ανεξαρτήτου ελληνικού κράτους, δεν υπήρχε εν ισχύ νομοθεσία για την προστασία των ελληνικών αρχαιοτήτων, οι αρχαιότητες που έχουν απομακρυνθεί από τη χώρα μας πριν από τα μέσα του 19ου αιώνα, δεν μπορούν να διεκδικηθούν με αξιώσεις, μέσω της νομικής οδού καθώς ούτε τα σχετικά νομοθετήματα Διεθνούς Δικαίου έχουν αναδρομική ισχύ.

Το παραπάνω έωλο επιχείρημα ωστόσο καταρρίπτεται πανηγυρικά, τόσο από τη διεθνή πρακτική, όσο και από τον ίδιο τον ιστότοπο του Υπουργείου και τις ανηρτημένες **«Ελληνικές θέσεις σε ζητήματα επαναπατρισμού πολιτιστικών αγαθών ελληνικής προέλευσης»** στην περ.3 των οποίων αναφέρεται αυτολεξεί ότι : **«Εκτός από τα προϊόντα αρχαιοκαπηλίας με τη στενή έννοια του όρου, όπως για παράδειγμα αυτά περιγράφονται και εμπίπτουν στις διεθνείς συμβάσεις για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, υπάρχουν ακόμη αρχαιότητες, ιδιαίτερης σημασίας για την ανθρωπότητα που έχουν απομακρυνθεί με διαδικασίες αμφιβόλου νομιμότητας από το έδαφος ενός κράτους και σε κάθε περίπτωση με τρόπο επαχθή για το μνημείο ή το αρχαιολογικό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται. Η αναγκαιότητα επαναπατρισμού αυτών των αρχαιοτήτων υπαγορεύεται από τις θεμελιώδεις αρχές των διεθνών συμβάσεων, ανεξαρτήτως χρονικών ορίων ή περιορισμών. Υπαγορεύεται επίσης από εθιμικούς κανόνες και αρχές δικαίου και ηθικής που διατρέχουν το δίκαιο της πολιτιστικής κληρονομιάς. Υπαγορεύεται ακόμη από αυξημένο οικουμενικό ενδιαφέρον αλλά και δημόσιο συμφέρον με σκοπό να αποκατασταθεί η ακεραιότητα του μνημείου στον ιστορικό, πολιτιστικό και φυσικό του χώρο....»**

Με βάση τα παραπάνω και με δεδομένη τη δημόσια παραδοχή του ίδιου του Υπουργείου, συνάγεται ότι οι περιπτώσεις επαναπατρισμού αρχαιοτήτων που αποτελούν λάφυρα πολέμου, καίτοι η σχετική νομική αξίωσή είναι αδύνατη, η διεκδίκησή τους υπαγορεύεται κυρίως από ηθικούς λόγους που αφορούν την επιστροφή στον τόπο προέλευσής τους και οι όποιες διαδικασίες βασίζονται κατά τη διεθνή πρακτική σε διπλωματικούς και εθελοντικούς μηχανισμούς.

Ερωτάται η αρμόδια Υπουργός:

- 1. Ποια είναι η σαφής και επίσημη θέση του Υπουργείου Πολιτισμού ως προς τον επαναπατρισμό του Λιονταριού του Πειραιά δια της διπλωματικής οδού και διακυβερνητικών επαφών, δεδομένου ότι πέραν από το δημόσιο αίτημα της τοπικής κοινωνίας, το ζήτημα εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της συστηματικής αφαίρεσης ελληνικών πολιτιστικών αγαθών, από ξένες δυνάμεις, κατά την Οθωμανική και μεταγενέστερες περιόδους;**
- 2. Υπήρξαν ως σήμερα διερευνητικές ή επίσημες επαφές με τις ιταλικές αρχές ή με θεσμικούς φορείς της Βενετίας, σχετικά με την επιστροφή του μνημείου ή την ανταλλαγή του με το αντίγραφό του; Αν όχι, ποιοι είναι οι λόγοι που ένα τόσο εμβληματικό μνημείο δεν θεωρείται προτεραιότητα;**

Ο Ερωτών Βουλευτής

Μαμουλάκης Χάρης